

ZPRAVODAJ 2020 / 4

Velká nad Veličkou

*Foto na 1., 2. a 4. straně obálky Helena Rechová
(z archivu Veličánku pod vedením M. Maňákové a J. Švrčkové)*

Slovo starosty

Vážení spoluobčané,

určitě se všichni shodneme na tom, že už nikdo z nás nechtěl číst, popřípadě psát o výskytu koronaviru. Opak je však bohužel smutnou pravdou. Při psaní těchto řádků do čtvrtého čísla letošního Velického zpravodaje nemohu nezmínit situaci, ve které se nacházíme. Tak jako na jaře je v naší zemi opět vyhlášen nouzový stav přinášející řadu omezení v našem každodenním životě a další vývoj lze obtížně předpovídat. Opět musela být přijata opatření k omezení otevření obecního úřadu pro veřejnost, což se však dá společným úsilím zvládnout. Mnohem větší dopady budou mít přijatá restriktivní opatření pro podnikatelské subjekty v oblasti obchodu a služeb, omezení se opakovaně týkají školní docházky a sami rodiče a pedagogové nejlépe vědí, že distanční výuka není vůbec nic jednoduchého, zejména u žáků prvního stupně. Omezení dopadají na každého z nás, museli jsme změnit i způsoby trávení volného času apod. Bylo by toho mnoho. Podrobné informace je možno čerpat na webu obce, snahou je přiblížit Vám praktické informace např. o vyplácení kompenzačního bonusu nebo třeba o prevenci onemocnění. Kulturní a sportovní akce, na které jsme byli po léta zvyklí, jsou postupně rušeny. Letos jsme byli nuceni zrušit již tradiční rozsvěcování vánočního stromu za účasti

veřejnosti, provázené stánkovým prodejem, včetně nabídky místních specialit. Vedení obce to mrzí o to více, že v loňském roce byla tato akce provázena mimořádným zájmem ze strany veřejnosti a také jsme měli možnost v předvánočním shonu zvolnit nebo se třeba setkat se svými známými a přáteli.

Omezení budou mít i přímý dopad na další akce, provázející vánoční svátky a závěr roku. Po dohodě se starosty obcí našeho mikroregionu neproběhne v nadcházejícím roce ani ples obcí Hornáčka, přičemž se mělo jednat již o jeho 22. ročník. Velmi nejisté je i pořádání dalších akcí, a to minimálně v počátečních měsících nového roku. Ač jsme si to nechtěli připustit, celostátně přijímaná omezení dost výrazně ovlivnila i přípravu a realizaci plánovaných investičních akcí, ať už přípravu projektů, jednotlivá schvalovací řízení a i vlastní realizaci. Pro příklad zde mohu jmenovat např. pořízení vozidla CAS 30 – T 815-7, 6 x 6.1 od společnosti THT Polička, s.r.o. Vozidlo bude dodáno do konce března příštího roku (místo plánovaného termínu v letošním roce). Zpoždění se týká také zpracování projektové dokumentace a vlastní přípravy rekonstrukce mlýnského náhonu, kdy se mimo jiné protahovala jednání na Státním fondu životního prostředí. Obdobná je situace se stavbou opěrné stěny mezi říčkou Veličkou

a chodníkem podél komunikace I/71. Je toho více, podrobněji se to dočtete v následující části zpravodaje. Z tohoto místa rovněž nemohu nevzpomenout vývoj ve výskytu onemocnění v naší obci. Koncem měsíce září byly v obci prokázány 4 případy onemocnění, následně však v říjnu došlo k výraznému nárůstu, a to až na 52 prokázaných případů, včetně 3 hospitalizací ve zdravotnických zařízeních a týdenní nárůst dosahoval 40 nových případů. Ke kulminaci došlo počátkem listopadu, kdy k datu 4. 11. bylo za týden 26 nových případů, celkový počet onemocnění dosáhl 77 případů, včetně 2 hospitalizací. V době psaní tohoto článku, tj. k 25. listopadu, bylo v naší obci zaznamenáno 7 nových případů za týden, celkový počet nemocných se snížil na 26, počet hospita-

lizovaných 3. Pevně doufám, že tento sestupný trend bude nadále pokračovat a období nadcházejících svátků se alespoň částečně přiblíží normálu. Více budeme všichni vědět už při čtení těchto řádků počátkem prosince.

Vážení spoluobčané,

dovolte mi z tohoto místa popřát Vám hodně pohody a pevného zdraví, co nejméně výkyvů počasí a také restrikcí, souvisejících s koronavirem SARS-CoV-2. Naším školákům přeji takové studijní výsledky, ze kterých budou mít radost nejen oni, ale i jejich rodiče a pedagogický sbor. Organizátorům jednotlivých akcí přeji jejich hladký průběh ke spokojenosti jejich a i jejich návštěvníků.

S úctou Petr Šmidrkal, starosta

Zastupitelstvo a rada obce Velká nad Veličkou informují

INFORMUJÍ

O závěrech z 9. zasedání zastupitelstva a schůzí rady obce. Zastupitelstvo obce na svém 9. zasedání projednalo a vzalo na vědomí informace o hospodaření obce za období leden až srpen 2020 a současně vzalo na vědomí rozpočtové opatření č. 3, schválené dle přenesené kompetence radou obce, zahrnující přijaté neinvestiční transfery do rozpočtu obce. Konkrétně se jedná o neinvestiční dotaci z všeobecné pokladní správy (vol-

by) ve výši 113.000 Kč a transfer z rozpočtu Jihomoravského kraje v celkové výši 197.000 Kč pro zabezpečení požární ochrany. Zastupitelstvo obce dále schválilo rozpočtové opatření č. 4 k rozpočtu obce pro rok 2020. Změny souvisejí v oblasti příjmů s propadem v daních, a to konkrétně u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti ve výši 1.600.000 Kč, u daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti ve výši 100.000 Kč,

u daně z příjmů z kapitálových výnosů ve výši 65.000 Kč, u daně z příjmů právnických osob ve výši 1.600.000 Kč a u daně z přidané hodnoty ve výši 250.000 Kč. Dále se v rámci dotčeného rozpočtového opatření jedná o přijatý transfer 1.250 Kč na jednoho obyvatele obce dle počtu obyvatel, celkově tedy ve výši 3.615.000 Kč, z všeobecné pokladní správy. Na výdajové straně se jedná o snížení předpokládaných výdajů v položce silnice z důvodu termínových úprav a využití v rámci dalších předpokládaných výdajů. Dále o navýšení 350.000 Kč na vybudování vodovodní přípojky a oplocení na jižní straně rekonstruovaného sportovního areálu, 50.000 Kč na opravu topení, malování a provedení drobných oprav na zdravotním středisku, navýšení o 600.000 Kč na odkup nemovitostí, celkově navýšení o 600.000 Kč u sběru a svozu komunálních a ostatních odpadů a u využívání zneškodňování ostatních odpadů. 300.000 Kč bylo převedeno na provedení oprav služebního bytu na DPS. Z položky na vybudování nových hřbitovních míst bylo přesunuto 160.000 Kč na opravy zdí v havarijním stavu na hřbitově. V majetkoprávní oblasti zastupitelstvo obce schválilo 2 smlouvy o bezúplatném převodu vlastnického práva k nemovitým věcem mezi Českou republikou – Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových a obcí a rovněž tak jednu kupní smlouvu s tímto úřadem. Schváleny byly i odkupy pozemků v jednotlivých částech obce, které jsou strategické pro její další rozvoj. Zastupitelstvo obce přijalo svým usnesením závazek dofinancovat rozdíl mezi celkovou pořizovací cenou cisternové

automobilové stříkačky a investiční dotací od Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a související dotace od Jihomoravského kraje v rámci kofinancování. Zastupitelstvo obce rovněž schválilo poskytnutí finanční částky 100.000 Kč Sboru dobrovolných hasičů Velká nad Veličkou a finanční částky 145.000 Kč SK Házená Velká nad Veličkou.

Rada obce projednala a schválila Dohodu o realizaci managementových opatření s Českou republikou – Agenturou ochrany přírody a krajiny, na základě které bylo v lokalitě Pod Doubravou vysazeno více druhů dřevin v celkovém počtu 50 ks a 16 ks bylo vysazeno v lokalitě za autolakovnou. Výše dotace činila v tomto případě 73.120 Kč, což je 100 % z hrazené částky. Byly projednány a uzavřeny smlouvy s dodavateli zemního plynu a elektrické energie. Projednáno a schváleno bylo rozpočtové opatření č. 5, které mimo jiné zahrnuje již výše uvedenou dotaci od ČR – Agentury ochrany přírody, ale také dotaci z rozpočtu Jihomoravského kraje na rozšíření vodovodu na náměstí ve výši 1.181.900 Kč. Byla uzavřena smlouva se společností AQUA Centrum Břeclav s.r.o., týkající se zpracování projektové dokumentace na akci „Rekonstrukce chodníku na pozemku parcelní číslo 1573/1“. Součástí smlouvy je i již probíhající zajištění dotčených orgánů a třetích stran, včetně vyřízení stavebního povolení. Byla uzavřena příkazní smlouva se společností RPA Dotace, s.r.o. za účelem zpracování dokumentů pro získání dotace k projektu „Obec Velká nad Veličkou – MMR – Hřiště“. Dále byla uzavřena

smlouva o dílo s vybraným zhotovitelem v rámci veřejné zakázky „Čistírna odpadních vod Velká nad Veličkou“, kterým jsou Inženýrské stavby Hodonín, s.r.o. Celková cena předmětu smlouvy činí 2.375.000 Kč včetně DPH. Jedná se o odstranění nefunkční ČOV a výstavbu parkoviště na bytovkách. Další nabídky předložily společnosti RYBÁRIK, s.r.o., VHS Břeclav, s.r.o. a SWIETELSKY stavební s.r.o. Projednána a uzavřena byla smlouva se společností SYTYS.cz s.r.o. v rámci veřejné zakázky „Velká nad Veličkou – Místní komunikace u Jandového“. V tomto případě činí nabídková cena 3.507.790 Kč včetně DPH. Nabídky v rámci této veřejné zakázky předložilo celkem 10 společností, kromě již uvedené vybrané společnosti se dále jednalo o STRABAG a.s., RYBÁRIK, s.r.o., KKS, spol. s r.o., VHS Břeclav s.r.o., ZAMONT cz s.r.o., Skanska a.s., Inženýrské stavby Hodonín, s.r.o., Stavební společnost Kněždub, spol. s r.o. a SWIETELSKY stavební s.r.o. Zahájení stavebních prací je smluvně stanoveno na únor 2021 a jejich ukončení na červen 2021. V rámci veřejné zakázky „Hornácký stadion – rekonstrukce pódia a šaten“ byla vybrána obchodní firma Vít Strachota s nabídkovou cenou 1.866.551 Kč včetně DPH. Dalšími účastníky byly společnosti VHS Břeclav s.r.o., Stavební společnost Kněždub, spol. s r.o., KODRLA s.r.o. a MiSta stavební společnost s.r.o. Termínem ukončení prací je květen 2021. Dále rada obce projednala možnosti a podmínky umístění nákupního centra v obci, majetkoprávní úkony, žádosti o prominutí nájemného a v neposlední řadě možnosti zřízení stomatologické

ordinace s vybraným zájemcem, včetně dispozičních možností a přístrojového vybavení ordinace. Rovněž bylo projednáno a schváleno přidělení uvolněných bytů v objektu DPS.

O aktuálně probíhajících stavebních akcích a opravách. Byla dokončena akce „Multifunkční hrací plocha Velká nad Veličkou“, kde se jedná o dopravní hřiště v objektu mateřské školy. Na tuto akci obec obdržela rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj o poskytnutí dotace, která v tomto případě činí 537.000 Kč včetně DPH. Probíhají přípravné práce v rámci projektu „Systém pro separaci a oddělení sběr odpadů v obci Velká nad Veličkou“. V tomto případě se jedná o projekt, který byl původně zahrnut do tzv. zásobníku projektů a v listopadu byla obec zařazena mezi možné příjemce dotace. Byla vyhlášena výzva v rámci veřejné zakázky „Rekonstrukce kuchyně MŠ Velká nad Veličkou – dodávka vybavení“ a „Rekonstrukce kuchyně MŠ Velká nad Veličkou – stavební část“. V tomto případě se jedná o projekt, který byl vybrán Programovým výborem MAS k podpoře, a na základě této skutečnosti byla podána žádost o podporu z Programu rozvoje venkova a následně byla tato žádost Státním zemědělským intervenčním fondem zaregistrována.

O přípravách a plánování kulturních a dalších akcí v následujícím období. Vzhledem k aktuálně platným omezením, vyplývajícím z vládou stanovených krizových opatření a opatření nouzového stavu neprobíhaly a neprobíhají kulturní nebo sportovní akce. Z téhož důvodu, po dohodě se starosty ostatních

obcí DSO Mikroregion Hornácko, byl zrušen Ples obcí Hornácka, který měl proběhnout v lednu 2021. Z téhož důvodu neproběhnou do doby rozvolnění opatření ani další připravované a tradiční akce, probíhající v tomto ročním období.

DĚKUJÍ

Všem dobrovolníkům a myslivcům, kteří se podíleli v měsíci listopadu na výsadbě dřevin.

Všem zodpovědným občanům obce, kteří svým přístupem k dodržování opatření proti šíření COVID-19 zamezili jeho nekontrolovatelnému šíření.

OHLÉDNUTÍ

Vážení spoluobčané,

rok 2020, jehož konec se nezadržitelně blíží, přinesl do života každého z nás zásadní změny a odklon od toho, co na prostá většina z nás považuje za normální. Pandemie nového koronaviru COVID-19, která nás provázela téměř celým uplynulým rokem, zasáhla všechny generace, ovlivnila naše soukromé i pracovní životy. Výrazným způsobem byl omezen také život v obci. Musely být zrušeny téměř všechny kulturní akce, omezen provoz škol, činnost zájmových kroužků, ale i dalších služeb občanské vybavenosti v obci.

Přestože to není na první pohled patrné, současná situace výrazně zasáhla také do hospodaření obce. Příjmy rozpočtu obce se oproti původnímu očekávání pro rok 2020 sníží přibližně o 11 % a dotčen bude i rozpočet obce v roce 2021 a to možná ještě výrazněji z důvodu přijatých daňových změn, bohužel v době psaní tohoto článku ještě stále projednávaných

ve vícero variantách. Přesto jsme si ale vědomi, že obec nesmí zastavit investiční akce a opravy a musí pokračovat v akcích naplánovaných, jak na rok 2020, tak i na rok 2021. Velmi mne proto mrzí, pokud občas zaslechnu, že se v obci nic nedělá.

V tomto volebním období, kdy bezmála jeho polovinu dosud právě tvořil letošní velmi atypický rok, se podařilo dokončit či zahájit investiční akce a opravy v souhrnné hodnotě převyšující 43 mil. Kč. Téměř 7 mil. Kč se na tyto akce podařilo zajistit z dotací, zbylá část finančních prostředků byla či bude hrazena z rozpočtu obce. Byla realizována či zahájena příprava celkem 30 větších investičních akcí či oprav. Některé z nich jsou viditelné již na první pohled, např. demolice budovy bývalé pizzerie, jiné jsou pro veřejnost bohužel mnohdy skryté jako oprava čistírný odpadních vod nebo kotelny domu s pečovatelskou službou. Finanční prostředky obce byly investovány do sportovišť, objektů občanské vybavenosti obce, ale také do projektů, které zlepšují život a životní prostředí v obci. V některých případech se může jednat o dlouhodobější záležitost jako např. rekonstrukce sportovního areálu, která byla připravována v předchozím období, ale vlastní realizace proběhla až v letech 2019–2020.

Mnoho projektů je i v dnešní době ve fázi přípravy. Jen málo lidí si dokáže představit, jak dlouhá doba uběhne od schválení záměru realizace určité akce do okamžiku jejího skutečného provedení. Určitě také nelze tvrdit, že se vše povedlo podle představ a v předpokládaných termínech.

V současnosti je tak v běhu příprava několika akcí, které jsou v obci často zmi-

ňované, očekávané a budou pro oko občana viditelné. Jedná se například o rekonstrukci chodníků na bytovkách a v ulici na Závodí, rozšíření vodovodu a kanalizace v dalších částech obce, opravy komunikací, odstranění bývalé ČOV na bytovkách a vybudování parkovacích míst v této lokalitě. V nejbližších týdnech by měla být zahájena také rekonstrukce budovy a pódia na Hornáckém stadionu, která zajistí důstojnější prostory pro účinkující na Hornáckých slavnostech a Ozvěnách Hornácka. O akcích, kde již byl vybrán zhotovitel, se můžete např. dočíst v článku Zastupitelstvo a rady informují.

Vedení obce uvítá, když se občané budou mnohem víc sami zajímat o život v obci a činnost obecního úřadu. Celá řada záležitostí je řešena na veřejných zastupitelstvech obce, kde je však naprosto mizivá účast veřejnosti. Sledovat lze také webové stránky a úřední desku obecního úřadu, případně číst tento zpravodaj. Dalo by se tak předejít mnoha zbytečným nedorozuměním.

Je zájmem všech zvolených zastupitelů, aby život v obci byl co nejkvalitnější, ale práce je před námi ještě mnoho.

Petr Šmidrkal, starosta

Stavební komise

Vážení spoluobčané,

stavební komise je dle zákona o obcích zřizována jako iniciativní a poradní orgán rady obce. Vyjadřuje se k investicím obce z architektonického a technického hlediska, podává návrhy na nové stavební záměry v obci.

Já bych ale velmi rád do dění obce také zapojil širokou veřejnost. Když pomineme velké stavební akce, jejichž příprava a realizace je v rukách rady a zastupitelstva obce, je zde velké množství menších úprav a oprav v naší obci. Spousta občanů má velmi dobré nápady a postřehy, kterak zlepšit naši obec k lepšímu. Bohužel v mnoha případech se tyto nápady vůbec nedostanou k projednání. Z tohoto důvodu bude zřízen mail **stavebnikomise@obecvelka.cz**, na který můžete zasílat dotazy ohledně probíhajících prací, připravovaných projektů,

samozřejmě ale také záležitosti týkající se ořezu a výsadby dřevin, návrhy na umístění dalších kontejnerů na bioodpad, popřípadě výstavbu větších míst pro odkládání bioodpadu, možnosti drobných oprav, která vám usnadní bydlení v obci.

Vaše zpětná vazba je pro nás velmi důležitá. Jsou věci, které můžeme realizovat velmi rychle. Prosím nezapomínejte, že ne všichni jsou aktivní na sociálních sítích. Já sám nemám například účet na facebooku. A proto doufám, že touto novou cestou budeme schopni konstruktivně řešit třeba i drobné problémy a naše obec bude hezkým místem pro život.

S přáním hezkého dne

Stanislav Čajka,

předseda stavební komise

Nechte si zasílat užitečné informace z obce

Se službou **Hlášenírozhlasu.cz** budete vždy včas informováni o důležitých událostech nebo krizových situacích v naší obci, ať jste kdekoli a kdykoliv.

Mezi komunikační kanály patří web, email, SMS, sociální sítě a mobilní aplikace pro chytré telefony.

Využití služeb Hlášenírozhlasu.cz je různorodé:

- Informace z úřadu – získávejte upozornění na odstávku vody, uzavírky silnic, výpadky elektřiny, plynu, změny úředních hodin, upozornění na termíny a povinnosti apod.
- Kulturní a sportovní akce – dostávejte pozvánky na kulturní akce, sportovní události v naší obci i okolí.
- Krizové hlášení – při krizových situacích zajistěte oceníte to, že dostanete neprodleně zprávy, které vás budou ve správný moment informovat, ať jste kdekoli (povodňové nebezpečí, varování před výkyvy počasí, krizové řízení).
- Hlášení podnětů a závad – pokud se do služby řádně zaregistrujete, můžete navíc pomáhat vylepšit své okolí prostřednictvím nahlášení podnětů a závad.

Je to opravdu snadné!

Do služby Hlášenírozhlasu.cz se můžete zaregistrovat prostřednictvím:

- **přihlášení přes internetové stránky:**
www.obecvelka.hlasenirozhlasu.cz
- **osobně na obecním úřadě**

- **nainstalování mobilní aplikace Hlášenírozhlasu.cz do svého chytrého telefonu**

ZDARMA na Google Play nebo App Store

Při registraci si sami zvolíte jednotlivé typy informací o které máte opravdu zájem. Kromě běžných zpráv, např. o pravidelných odstávkách či haváriích vody, kulturních a sportovních akcích, budete varováni také před nebezpečím v případě krizových situací.

Proto doporučujeme kromě svého e-mailu uvést i telefonní číslo, krizová zpráva je odesílána také pomocí SMS zprávy.

Nepromeškejte žádné informace o dění v naší obci a využijte službu Hlášenírozhlasu.cz

Adventní putování

Milí Veličané,

velmi nás mrzí, že se v adventním čase nemůže uskutečnit žádný z plánovaných kulturních programů. Rádi bychom vám zpřijemnilí předvánoční a vánoční procházky po dědině způsobem, který nařízení vlády nijak neomezuje.

V centrální části Velké se budou od 1. do 24. prosince postupně rozsvěcovat nazdobená okna vždy s číslem daného dne, jako by se otevírala okénka v obrázkovém adventním kalendáři. Vy tak budete mít možnost při rodinných procházkách k vánočnímu stromu a betlému, při cestách na návštěvy či bohoslužby nebo při sportování putovat celý prosinec adventní cestou.

Ať to ale nemáte tak jednoduché, domy nebudou popořadě vedle sebe a vy musíte hledat, ve které ulici a na

kterém rodinném domě či instituci se toho dne okno rozsvítilo. Rozsvícené okno s číslem zůstává od svého kalendářního dne až do konce vánočních svátků, tak je můžete hledat klidně i několik dní.

Pokud se zapojíte aktivně a pošlete nám fotografii rozsvíceného okna (ne domu, ať nepokazíte hledání ostatním), budete první, kdo je objeví nebo nám na stránky kulturní komise nebo kulturního domu napíšete, které okno se vám nejvíce líbilo či jak akce vylepšit do příštího roku, budete zařazeni do slosování o sladkou novoroční odměnu.

Děkujeme všem, kteří se do naší adventní akce zapojili a vám přejeme příjemné putování.

*Kulturní komise při OÚ
a Kulturní dům ve Velké nad Veličkou*

Nové stromy Pod Dúbravú

Možná jste si už povšimli, že se na vyčištěném obecním pozemku po zarostlé černé skládce mezi Veličkou, autolakovnou a solární elektrárnou u bývalého Slovmlýna objevilo několik nově vysazených stromů. Nová generace dřevin na tomto místě ovšem není jedinou výsadbou, kterou na podzim obec Velká uskutečnila. Hlavní lokalitou výsadeb byla asi třicetihektarová

obecní louka Pod Dúbravú, sahající podél severního výběžku Háje až k hranicím suchovského katastru. Obec zde ve spolupráci se správou Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty (regionálním pracovištěm Agentury ochrany přírody a krajiny ČR) připravila drobný projekt pro výsadbu krajinné zeleně hrazený z Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí.

Účelem bylo zpevnění nestabilních částí sesuvného svahu, rozčlenění rozlehlé luční plochy bez stromů, zlepšení vzhledu krajiny a zvýšení pestrosti živé přírody. Třebaže rozptýlená zeleň představuje určitou komplikaci při kosení lučního porostu, se záměrem výsadeb souhlasil také stávající zemědělec hospodařící na tomto pozemku.

Tyto práce jsme chtěli pojmut jako širší společenskou událost, ale epidemiologická situace nám to bohužel neumožnila. Na vlastní výsadbě se tak podíleli zejména obecní zaměstnanci, členové komi-

se pro životní prostředí a podporu turismu a několik dalších dobrovolníků. S velkou pomocí v pravý čas přispěl také Velický myslivecký spolek, z. s. Díky několikadenní práci všech zúčastněných je tak dnes Pod Dúbravou zasazeno 50 mladých stromů. Z nich je 21 uspořádáno v řadě podél občas využívané polní cesty k lesu, přičemž každý z těchto stromů náleží k jinému druhu plané listnaté dřeviny, takže v budoucnu může tato alej posloužit také jako zdroj poznání – jakási živá učebnice našich dřevin. Zbylých 29 stromů je roztroušeno na lučních svazích v okolí. Mezi nimi převažuje dub zimní, v menší míře jsou pak zastoupeny třešně ptačí, jeřáby břeky a jeřáby oskeruše. Snad se nám dobře ujmou a za pár desetiletí budou tento zastrčený kout velického katastru zdobit nejen zblízka, ale i při pohledu z některých míst v obci a z protilehlých svahů nad západními okraji Velké.

*Karel Fajmon,
Komise pro životní prostředí
a podporu turismu*

V měsíci září proběhlo vyklízení rodinného domu č. 281 na Husím rynku v obci Velká nad Veličkou. Vyklízení provedla firma, která se specializuje na sanaci objektů, které byly obývány asociálními (nepřízpůsobivými) osobami. Důvodem takto zvoleného postupu bylo potřebné materiální vybavení, vč. ochranných pomůcek a zkušenosti s tímto druhem práce, kterými sanační firma disponuje. Celková částka za provedené sanační práce činila 52.840 Kč.

*Martin Večeřa,
technický pracovník obce*

Masáže Kamila Macková

V měsíci říjnu jsem pro Vás otevřela nový masérský salon, který se nachází na bytovce č. p 682 (nad lékárnou). Bohužel vlivem vládního nařízení jsem ho musela v krátké době po otevření zavřít. Věřím, že se tato situace brzylepší a budete mít možnost ho navštívit. Za krátkou chvíli tady máme Vánoce, tak pokud budete mít zájem, můžete si zakoupit dárkové poukazy na masáž na tel. čísle 722 967 954.

Přeji Vám krásné prožití svátků vánočních a budu se na Vás těšit v novém roce 2021.

Kamila Macková

ZUŠ – a jedeme dál

Počátkem září jsme všichni doufali, že tento školní rok proběhne bez mimořádných událostí. Náš předpoklad bohužel nevyšel, i tak jsme se snažili v co největší míře zachovat výuku. Určitou výhodou vzdělávání v hudebním oboru je převaha individuálních hodin. Využili jsme veškerou dostupnou digitální techniku, kterou máme ve škole, a velmi rychle jsme přešli na distanční formu výuky prostřednictvím videohovorů.

Přestože má tato metoda svá úskalí, brali jsme ji jako výzvu a domnívám se, že v mnohém všem účastníkům přinesla možnost nového pohledu na věc. Častá přítomnost rodičů na hodinách byla pro nás také vítanou změnou. Je zajímavé, že v některých případech distanční výuka vedla k vyšším výkonům žáků než ta běžná – prezenční. Domácí prostředí má na výuku evidentně kladný vliv.

V těchto dnech se koronavirová omezení uvolňují a my máme možnost po několika týdnech znovu učit obvyklým způsobem v budově ZUŠ. V brzké době čekáme uvolnění i v oblasti hromadné výuky, která trpí distanční formou nejvíce.

Pokud nám to situace dovolí, vrátíme se i k pořádání žákovských koncertů a organizace větších akcí.

Detaily k aktuálnímu stavu organizace výuky naleznete na webu školy [zusvelka.cz](https://www.zusvelka.cz)

Petr Pavlinec

Zimní období ve velické honitbě

Vážení přátelé myslivosti, spoluobčané. Přichází doba společných lovů, posledních lečí a setkávání se s myslivckými kamarády. Úlohou myslivosti je ale především péče o zvěř a tak úkolem pro každého myslivce je zajistit dostatek krmiva na tzv. období nouze, to znamená období, kdy zvěř strádá. Příprava začíná již v letních měsících, kdy je potřeba zásobit se dostatkem objemových krmiv, a to především kvalitním senem. Jeho sklizeň a příprava musí být v optimální vegetační fázi, tj. trávy před metáním, byliny před květem, letnina nejlépe v červnu. Velmi vhodné je kombinovat jetelové seno např. se senem z lučních porostů, popř. monokulturních trav. Nesmíme zapomenout

na dužnatá krmiva, například krmnou řepu, krmnou kapustu, mrkev, jablka atd. Z jadrných krmiv je to především ječmen a oves, částečně také kukuřice, musíme však být na pozoru a jadrná krmiva podávat postupně, a ne až v období nouze a samozřejmě také v závislosti na aktuálním zdravotním stavu populace. Samozřejmě je pak dostatek minerálních látek v podobě slanisek a lizů.

V tomto roce jsme poprvé společně se členy Velického mysliveckého spolku zahájili spolupráci s firmou VVS Verměřovice. Touto cestou bych chtěl poděkovat Ing. Faltusovi, který pro nás připravil tři speciální směsky pro zvěř. Zaseta byla na různých místech naší honitby směska

Foto: Martin Kaleta

Krmný biopás, Vyrvalá jetelotráva a Hladové období. Jsou to různé směsky, vysévané v různých termínech, které zajistí dostatek potravy pro zvěř. Zde musím říct, že se tento první rok nesl v duchu učení se, nejvíce jsme bojovali s termíny výsevu, které snad do dalších let doladíme. Člověk má radost, když vidí, že zvěř se na tato stanoviště vrací, a taková práce má smysl. Často se řeší škody způsobené zvěří, na to navazují spory mezi myslivci a zemědělci. Ale ruku na srdce, nabízíme zvěři dostatek pestré stravy po celý rok? Mají zemědělci čisté svědomí při osévání velkých ploch monokulturami? Dle mého názoru je jednoznačně nutné do budoucna připravovat takováto políčka, na kterých bude zvěř schopna spokojeně přežívat. A ukáže se, že škody způsobené zvěří je možné eliminovat i jinak než odlovem.

Mějte na paměti: a je to pravidlo platné jak pro myslivce, tak širokou veřejnost – vždy překládejte zvěři krmivo, které byste dali i svým domácím mazlíčkům. Žádné plesnivé a ohnilé ovoce, zapařené obilí, velmi nevhodné je staré pečivo. Chcete-li nabídnout správné krmivo, zvěř nejvíce ocení právě kvalitní seno, kaštany, žaludy, dále třeba jablka, mrkev či řepu. Prosím pamatujte, že následující období je nazýváno také obdobím klidu. Největším nepřítelem zvěře je lidská bezohlednost, období po novém roku představuje pro zvěř dobu takzvané „nouze“. V tomto období je zvěř na rušení velmi citlivá. Největšími nepřáteli lesní zvěře jsou v těchto dnech proto především neukáznění lidé, kteří často zvěř plaší a nutí oslabenou zvěř k útěku. Obrovské nebezpečí pro zvěř představují volně pobíhající psi

v honitbách. Neukázněnost lidí vyhání zvěř z jejích úkrytů. Často dochází ke štvání zvěře, která po ulehnutí na sních často podléhá zápalům plic. Ty vedou často ke smrti.

Prosím tedy vás všechny, příroda není jen myslivců, je nás všech, ale ohleduplnost by měla být elementární lidská vlastnost,

díky které si přírody můžeme užívat všichni. Nezapomeňme v této zvláštní době „corvidové“ na selský rozum a společně toto období co nejdříve překonáme.

Přeji vám všem především hodně zdraví, kterého ho je v těchto chvílích zapotřebí nejvíce.

*Stanislav Čajka,
místostarosta Honebního společenstva
Bozatin*

Netradiční rok 2020 ve Veličánku 1

Uplynulý rok byl v dětském folklorním souboru Veličánek 1 opravdu velmi neobvyklým. Přesně před rokem, na sklonku roku 2019, jsme si užili vystoupení při rozsvěcování vánočního stromku na velickém náměstí a po Novém roce už tradiční

tříkrálovou diskotéku plnou her a tancování. Na lednových zkouškách se už děti začaly připravovat na blížící se 48. ročník dětského folklorního festivalu Mladé Hornácko, který měl proběhnout první víkend v dubnu 2020.

To, že se neuskutečnilo připravované březnové soustředění, ani nezačaly přípravy programových pásem, nás velmi zaskočilo, ale pořád nad námi byla otázka, co když se situace vylepší. Necháme děti účinkovat, i když nácviky ve většině hornáckých souborů nedosáhly potřebné úrovně? Snížíme programovou úroveň, ale alespoň zachováme existenci i v tomto nejistém roce? Celosvětová a následně národní situace rozhodla za nás a festival Mladé Hornácko se stejně jako plánované Hornácké slavnosti a Ozvěny Hornácka neuskutečnily.

Přesto se nám podařilo ve zvláštních pauzách mezi zákazy spojenými s koronavirem absolvovat dvě hezká vystoupení.

To první proběhlo ještě v době, kdy nebylo rozhodnuto ani o Mladém Hornácku, a to 4. března 2020. Děti ze starší skupiny

Veličánku 1 zpívaly a tancovaly v Kulturním domě ve Velké pro ředitele základních a mateřských škol z Trutnovska. Jejich účast zde byla součástí výjezdního zasedání, věnovaného hudební výuce a zorganizovaného místní akční skupinou Království – Jestřebí hory. Pedagogové navštívili také Masarykovu základní školu ve Velké n. Vel., Mateřskou školu v Tasově, kde se zúčastnili alternativní práce s dětmi v oblasti předškolního hudebního vzdělávání a Základní uměleckou školu ve Strážnici. Naše děti svým vystoupením „oprášily“ loňské pásmo a jejich rodiče ocenili vystoupení jako kontrolu krojů k blížící se folklorní sezóně. Zjistit v týdnu před Mladým Hornáckem, že vaše dítě vyrostlo o několik centimetrů, není příjemný pocit.

Během letních prázdnin se neuskutečnily žádné z plánovaných folklorních

festivalů, a tak jsme rádi přijali pozvání Základní umělecké školy Folklorika z Uherského Hradiště k účinkování na jejich Kempu, konaném 3. září 2020. Děti, které jsou žáky této ZUŠ, strávily v Blatnici pod Svatým Antonínkem pět dní plných tance, zpěvu a cimbálové muziky. Veličánek byl pozván na závěrečné představení hostů (místního souboru Vavřínek z Blatnice a Šípek z Jihlavy) spolu se soubory ZUŠ Folklorika Omladinka II z Uherského Hradiště, Klobučánek z Valašských Klobouk či Vršatčiarik ze slovenské Dubnice nad Váhom. V závěru programu zahrála cimbálová muzika složená z pedagogů ZUŠ a vše zakončil nádherný ohňostroj. Mnozí rodiče přijeli podpořit své děti na toto vystoupení a za jejich podporu souborové činnosti jim mnohokrát děkujeme. Děti si celé odpoledne velmi

užily včetně koupání v bazénu nebo hraní míčových her.

A jak by vypadala situace ve Veličánku 1 za normální situace v těchto dnech? Snad by se zase zpívaly koledy, připravovalo vánoční vystoupení do velického kostela, po domech hledaly zimní krojové součástky či na poslední předvánoční zkoušce vyhrávalo na tradiční i netradiční hudební nástroje. Hlavně bychom byli všichni společně. Jak ale letošní Vánoce Veličánek 1 oslaví, to si zatím netroufáme nikdo předpovědět. Přesto Vám přejeme krásné a pohodové svátky, ať už v kruhu rodinném nebo s velkými koledami u vánočního stromu na náměstí

Mgr. Magdalena Maňáková

Foto: Helena Rechová (archiv Veličánku)

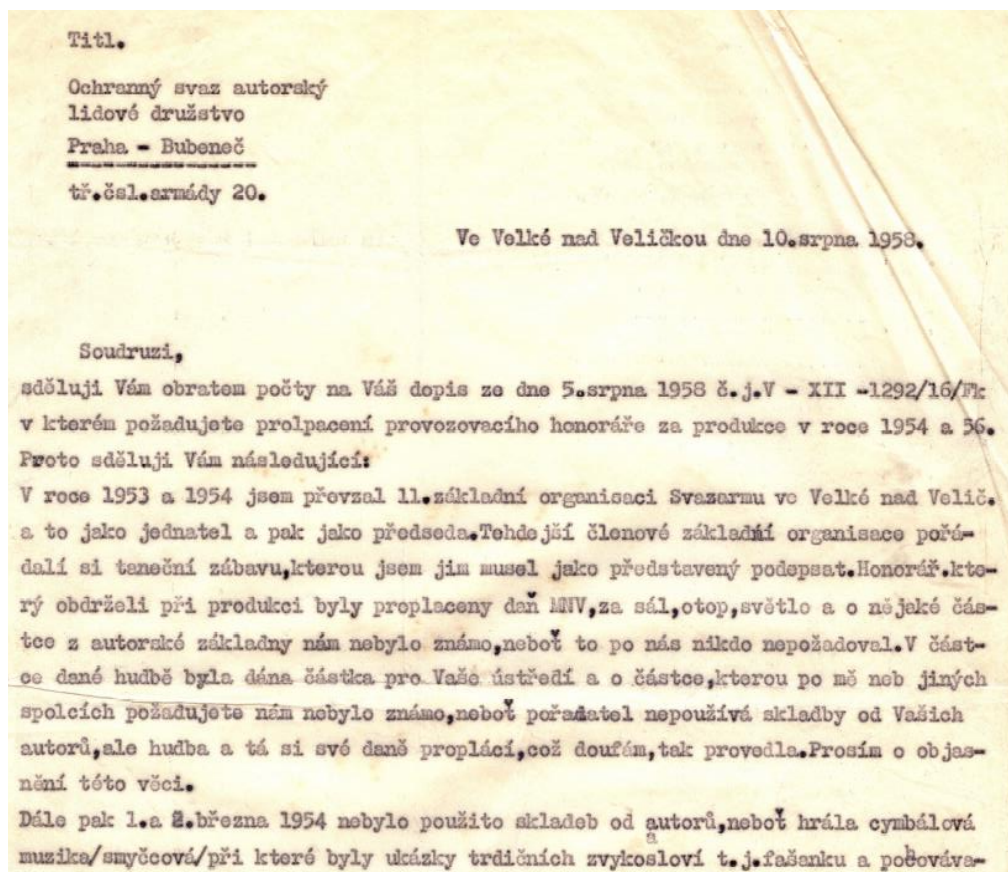
Kulturní dům v době „koronavirové“

Jarní omezení kulturních akcí jsme strávili šitím roušek. Ty jsou sice stále potřeba, ale už je to zcela běžné a dostupné zboží.

Podzimní období proto trávím v minulosti a to doslova. Podařilo se mi na Kulturním domě shromáždit staré dokumenty z bývalého Kulturního domu, starého

obecního úřadu a archivu DPS. Dokumenty, týkající se počátků kulturního života ve Velké, založení Slováckého krúžku a Hornáckých slavností.

Před realitou koronaviru se nechávám unášet minulostí a zjišťuji, že každá doba má svoje plusy a mínusy a některé situace byly, jsou a budou...

Pobavil mě dopis adresovaný Ochrannému svazu autorskému z roku 1958, který si dovoluji naskenovaný vám tady zprostředkovat. Zároveň Vás prosím, pokud máte doma staré dokumenty a fotografie

a nevíte co s nimi, ráda je vložím do tohoto archivu, který bude v budoucnu zpřístupněn a využíván k výstavám, inspiračním programům a kulturních akcí.

Soňa Pachlová

Poznámka: Ochranný svaz autorský (OSA) je instituce, která vybírá poplatky za hudbu provozovanou veřejně – např. na plesech, před hlášením obecního rozhlasu apod. – a bývá terčem kritiky.

ni bysly. Při této produkci nejsou použity prvky od Vašich skladatelů, ale prvky tanců Hornácka, které nemají autorů, neboť vznikly mezi lidem. Podotýkám, že v žádosti bylo to nejasně uvedeno, což zapříčinilo větší kauzi.

Dále pak produkce ze dne 26.12.1956. mě není známa, neboť můj podpis není na této žádosti, neboť jsem nevedl organizaci a byl jsem mimo Hornácko, proto uvedená částka 55,48 Kčs mě nemůže být dávana k mé tíži.

Dále ještě upozorňuji, že po mém odchodu ze základní organizace, převzal organizaci jiný předseda spolu s inventářem a pokladní knihou a Vám pak požadovanou částku měl proplatit, což však není mou vinnou, neboť 11. základní organizace do nedávna existovala /podotýkám nikoli závodní organizace v Rudém Říjnu, která nemá nic společného s dědinskou organizací.

Dále bych měl připomínku k dopisu, který jste mi zaslali ze dne 5.8.58.: Doufám, že žijeme v lidově-demokratickém státě a několi ve vyhrožovacím a vykořisťovacím státě, zda ano, tak mi promítně, neboť osobně bych se chtěl přiučit k věcem, které mi nejsou známy, neboť zastupuji složky, které jsou vedoucí činitelkou převýchové člověka naší nové lidské společnosti. Usnesením XI. sjezdu strany máme vytýčeno dovršit a provést kulturní revoluci a nikoli znemožňovat činnost malých spolků, proto chceme-li dovršit výstavbu socialismu na poli kultury a hospodářském, tak nevím zda by jsme měly postupovat touto cestou, kterou mi předkládáte.

Dále bych žádal o zaslání opisu /kopie/sazebníku, dle kterého požadujete honoráře za provedenou produkci, což by se stalo mou pomůckou v další činnosti, neboť teď zastávám funkci správce OB, a kulturního referenta ZK Rudý Říjen.

Předně děkuji za pochopení a kladné vyřízení.

/Eml Kovář/

Není zima jako zima

Už několik let prožíváme teplé zimy bez sněhových radovánek. A jaká bude ta letošní? Nechme se překvapit. Zatím si s námi připomeňte, jaká byla zima v roce 2005. Fotky poskytnul ze svého archivu Ing. Martin Tomešek.

Tajemný advent časů našich babiček

Čtyři neděle před Vánocemi začíná doba přípravy na narození Krista zvaná advent, z latinského slova *adventus* – příchod, přicházení. Období, které navázalo na ukončené venkovní práce, bylo naplněno duchovní přípravou na velké svátky. Tato doba byla předělem v životě člověka úzce spjatého s přírodou, kdy se stával svědkem symbolického boje dobra se zlem při rozpustilých občůzkách maškar o svatých nocích. V setkání minulosti s přítomností a budoucností byl také vhodný čas k hádání, věštбám a předpovídání budoucnosti.

Toto období bylo ještě před sto lety naplněno beze zbytku výročními obyčejí.

Dětského světa se úzce dotýkaly občůzky Mikulášů a jiných maskovaných postav, např. lucek. O současných občůzkách Mikulášů se dá mluvit jako o posledním přirozeně existujícím a vyvíjejícím se pozůstatku dětských obyčejů. Monografie *Horňácko* z 60. let 20. století uvádí existenci mikulášských maškar již jen v provedení dětí školního věku, ale odkazuje na skutečnost, že na přelomu 19. a 20. století bývaly občůzky tohoto typu záležitostí dospívající mládeže a ženatých mužů, nikoliv záležitostí dětskou.

Občůzky Mikulášů i lucek jsou vztaženy k jejich kalendářním svátkům, a spojují tak ve své podobě vedle křesťan-

ských i pohanské rituály. Vedle postavy biskupa z Myry tak vystupuje neposlušný a trestající čert s nábožnou dobrotou anděla; v postavě tajemné a mlčenlivé svaté Lucie (lucky, uce) je najednou zahrnuta i vyhrožující a trestající bytost.

V předvečer svátku svatého Mikuláše, biskupa z Malé Asie, narozeného kolem roku 300 n. l. chodívaly hornáckými vesnicemi skupiny tvořené jedním Mikulášem a několika čerty a anděly, dříve také s medvědem a dalšími maškarami. Samotný Mikuláš je považován za ochránce v neštěstích, patronem šťastného manželství, rybářů a námořníků, je přítelem dětí a jejich ochráncem před nemocemi. Prožívání obchůzky jeho družiny zaznamenala Dagmar Rychnová v Javorníku roku 1949:

„Ale tu chodá Mikotášé v tem adventě. Také hepajdy, jak vy to povídáte, ty sa bávali. Jak tuto Eva. Tak do rozdrápeňá sa jich báta. Ale ty medvědiská, válali ju po zemi, takú čertovinu dělali. Tak ty děvčatá hore stěnama se drápali, všecko z lištny pozhazovali. Ty medvědě – tá držata toho Kúdělku za nohy a ten za druhú, div ho neroztrhali. Uhel z pece ceťý odvalili. – Nále, rozdrápíte ňa! – Také habrždoviny teda, to dětajú. Taký chrmol v tem baráku. Už včil to zahýňa, už to ludé ani nemajú rádi, nechcú jich pustit do staveňá. Nebo, že bosorka a stlíka a stríká vodu všecku na dlážku. Potom sa napálili na to, keď ceťú Moravu zrovna na tej dlážce mali. Nebo vzali sněh a vychlopili jim to tam. Místo pradeňá nebo šíťá, aby šli umývat dlážku.“

Bývalo zvykem, že křestní kmotry přinášely v tento den svým kmotřencům pečivo, které se dávalo za okno, aby se ukázalo, kdo dostal bohatou nadílku. Podle dokladů se jednalo o běžnou zvyklost ještě v 70. až 80. letech 20. století, ale dnes se již plošně zvyk nedodrжуje. Za okno nebo na terasu se připravují vyčištěné boty, ale nadílka se druhého dne přesunuje na místo v domě, aby naopak nebyla cizím na očích.

V předvečer svátku svaté Lucie (13. 12.), patronky nemocných dětí a slepců, chodily hornáckými vesnicemi „lucky“ či „uce“. Měly oblečený normální кроj a přes něj přehozenou bílou plachtu (v Lipově se dodržovaly bílé vyšíváné krojové součástky). Obličej měly zamoučený moukou a v ruce držely husí křídlo nebo dlouhé husí brko. Po příchodu do navštíveného domu ne-

mluvily, jenom tiše vešly, ometly lidem tváře a všechny předměty v příbytku. Rohy peřin vtlačily dovnitř a zkontrolovaly, zda někdo v domácnosti nepřejde na kolovratu. Obchůzky lucek se ale nedochovaly v nepřetržité tradici v žádné z hornáckých vesnic. Nahodile bývají obnovovány v Lipově ženami ze Sborečku nebo v roce 2009 ve Velké chodily děvčata ze souboru Veličánek. Jediná obnovená obchůzka, která získala opět trvalejší charakter, je v obci Hrubá Vrbka, kde se tento zvyk navrátil do života obce asi před deseti lety.

Podle dokladů chodily s luckami i jiné maškary – smrt, koza, medvěd, čáp či kráva a také ty dávaly dětem cukrovinky, sušené ovoce, koláče a perníky.

Před Štědrým dnem pekl pan učitel – pan rector vánoční oplatky, které jeho žáci roznášeli po vesnici a koledovali za ně pro pana učitele odměnu. Rudolf Kynčl v knize *Srdečka v rozmarýně* roku 1945 zaznamenal i jejich píseň:

V tem mšestěčku Judově leží dítka na seně,
gazdovi aj gazdinečce, celěj vaší rodinečce
vinšuje:
ščasné boží svátečky, neuríknuté statečky,
svaté boží požehnání, ščestí, zdraví bez prestání
na šecky ...“

Mgr. Magdalena Maňáková
Foto: Helena Rechová (archiv Veličánku)

Trénování paměti

Když se řekne trénování paměti, tak spousta lidí si uvědomí, že by jejich paměť mohla fungovat lépe, že už to není, co to bývalo.

Říká se, že paměť je na vrcholu kolem 25. roku našeho života, je to dáno evolučně, kdy příroda počítá s tím, že právě 25 let je čas jedné generace, člověk je na vrcholu svých sil, je to čas na založení rodiny – další generace, pokračovatele rodu. Splněním tohoto úkolu postupně slábnou i naše síly jak tělesné, tak duševní. Člověk se hůře soustředí, hůře se učí nové věci, musí na to všechno vynaložit více energie než dříve. Už nezvládáme číst knížku u zapnutého rádia a televize současně, ale potřebujeme více klidu. Kolem 40. roku života si začínáme uvědomovat, že to už není jako dříve... Častěji hledáme klíče, mobil, brýle... Nejsme si jistí, že jsme zamkli dveře, vytáhli žehličku ze zásuvky...

Spousta lidí se domnívá, že se jedná už o nějakou poruchu paměti, ale v naprosté většině případů se jedná pouze o naši nedisciplinovanost, kdy děláme věci automaticky, nevědomě. Je to hlavně dáno naší dobou, která je přesycena informacemi, ty se na nás valí ze všech stran, člověk pořád nad něčím přemýšlí, ať už nad pracovními nebo osobními starostmi, nebo třeba nad tím, co bude vařit k obědu. Dnešní člověk údajně přijme za jeden den tolik informací, jako přijal za celý rok v době kolem roku 1400. A náš mozek se ještě za tak krátký čas nenaučil si všechny informace pamatovat, je od přírody

naprogramován tak, aby nám zajistil přežití a ne, aby si všechno pamatoval.

Proto třeba, když odcházíme z domu, tak už máme v hlavě jiné myšlenky a neuvědomujeme si, zda jsme pak skutečně zamkli dveře.

Zlepšit si pozornost a další rozumové schopnosti si můžete právě prostřednictvím trénování paměti. Trénování paměti není zcela přesný název, spíše by se tyto činnosti měly nazývat trénink rozumových (kognitivních) schopností, protože kromě paměti (dlouhodobé, krátkodobé) a pozornosti můžeme také trénovat slovní zásobu, soustředění, trpělivost, tvořivost, logické uvažování, prostorovou orientaci a další.

Prostřednictvím osvojování mnemotechnických pomůcek (způsoby, jak obelstít vstup do dlouhodobé paměti) se učíme zapamatovat si nejrůznější informace a tím si zvyšujeme naše sebevědomí. Z prvního setkání mají lidé často strach, spojují si tuto aktivitu se školní docházkou, kdy je učitel hodnotil, známkoval, vyvolával a zkoušel. Na našich setkáních je vše na dobrovolné účasti, nikoho nezkouším, neznámkuji... Vždycky říkám, že chytrému napověz a hloupého kopni a já jsem ještě nikdy nikoho nekopnul...

Jediné, co se od účastníků vyžaduje, je angažovaný přístup, protože pouze tak můžeme naše rozumové schopnosti posilovat. Mozek se často přirovnává ke svalu, a když svaly netrénujeme, tak nám zakrní a stejně tak je to i s naším mozkem...

Říká se, že člověk by svou paměť měl procvičovat už právě od 25. roku života, např. učením se nějaké nové dovednosti – jazyka, hry na hudební nástroj... Kurzy trénování paměti jsou vhodně pro všechny věkové skupiny, avšak nejvíce navštěvo-

vané jsou lidmi seniorského věku. Velmi pozitivní přínos má také společné setkávání se, což vede k předcházení samoty.

Ať Vám to všem pálí!
Mgr. Zdeněk Gloz

Ukázka cvičení: Najděte v každé větě ukryté zvíře (písmenka za sebou tvoří jeho název, nedbejte ostatních znamének):

Můj nejmladší syn je lenoch nad lenochy!

Tuhle písničku musíš zpívat více vesele!

Nevidím tam opravdu nikoho, u trati se nehýbe ani lísteček.

Zapomněla jsem zase nákup u maminky.

Tím lepidlem slep i celou vnitřní vazbu roztrhané knížky.

Když vystoupil žestový sextet, řev zklamaných návštěvníků se rozléhal celým sálem.

Velká voda v Praze brala vše, co jí přišlo do cesty.

Někdo tady dnes byl, prozradila to mokrá vana.

Očekával, že přijdou těžké časy, sel proto tento rok více pšenice.

Včera měli v akci smaltované kýble, chataři je všechny vykoupili.

„Péto, neslyšíš? Nekrm ta zvířata!“

Práce musely být přerušeny, kvůli objevu vykopávek.

Kdo nám řekne, co se nachází za jícnem?

Ve škole mi nejdou počty, gramatika ani tělocvik. (© Paměťář)

Statistika pohybu obyvatel v roce 2020

Měsíc	přistěhování	narození	odstěhování	úmrtí	celkem	stav
Leden	5	2	-3	-6	-2	2823
Únor	2	1	-1	-3	-1	2822
Březen	1	0	-4	-5	-8	2814
Duben	4	1	-2	-6	-3	2811
Květen	4	3	-2	0	5	2816
Červen	2	2	-4	-3	-3	2813
Červenec	7	0	-8	-2	-3	2810
Srpen	6	4	-4	-2	4	2814
Září	7	2	-3	-2	4	2818
Říjen	2	1	-1	0	2	2820
Celkem	40	16	-32	-29	-5	

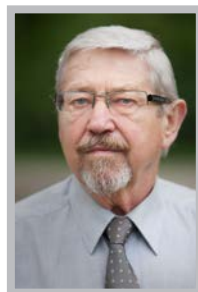
Byly časy, byly – vzpomínání na mizející velické rody

6. část

*Byly časy byly,
ale sa minúly,
po malúčkěj chvíli
mineme sa aj my.*

*A ked sa mineme,
mine sa krajina,
jako by odpaděl
vršek z rozmarýna.*

*Ked sa my mineme,
mine sa celý svět,
jako by odpaděl
červeněj růže květ.*

Lidová píseň, hudba, zvykosloví i muzicírování chytly za srdéčko nejvíce druhého syna pana nadučitele a to **Vladimíra Klusáka** (1888–1961). Narodil se ještě v josefovské škole (15. dubna) a i on se vydal na cestu pedagogického působení, tak jako konečně všichni jeho sourozenci. Na housle počal hrát již v osmi letech, hudební hornácký styl nasával poslechem dvou primášů a to Pavla Trna (ten mu i předehrával a učil ho trnovskému stylu) a Martina Miškeříka. Již v roce 1902 založil tzv. studentskou muziku, ve které hráli studenti z Velké navštěvující gymnázium ve Strážnici (Jaroslav Hudeček, Karel Klusák a Jan Hudeček, později pak Cyril Hudeček, Julius Klusák, Jaromír Zeman, učitel Jan Pavliska, po roce 1910 i Rudolf Kynčl, Dušan Hudeček, Jan Zeman, Leoš Zeman, Martin Hudeček ba i Jan Rumíšek), která byla po létech známa též jako muzika kantorská, jež hrávala často na tzv. „Filipovských setkáváních“. Rádi si ji poslechli např. Franta Úprka, Vítězslav Novák, malíři Josef Koudelka či Cyril Mandel, starší Martin Zeman, dr. Pavel Blaho a Dušan

Jurkovič, Jaroslav Kříčka, Karel Plicka, Matuš Běňa, ale i Alois Jirásek, Adolf Heyduk, Jiří Mahen, Svatopluk Machar, divizní generál Alois Eliáš, kterého nacisté popravili a další jiní návštěvníci Velké. Mimo Velkou hrávali hudebníci i u Joži Uprky, ve Skalici, Kněždubě, pravidelně v Luhačovicích, též na Slováckém roku v Kyjově, Zlíně, v Praze, Strážnických slavnostech a pochopitelně každoročně na Hornáckých. Muzikant Vladimír Klusák st. aktivně působil na Hornácku neuvěřitelných 57 roků, ať již se svou muzikou, či s hudci Martina Miškeříka.

Činnost primáše Vladimíra a jeho kapely byla přerušena po narukování na vojnu v roce 1915. Hned po návratu, podle vzpomínek dětí, sáhl prý nejdříve na housle a dlouze a tklivě hrál.

Jako učitel započal praktikovat nejdříve na škole v Javorníku (1909), ve Velké, Tasově, Hrubé Vrbce, Lipově a od roku 1919 opět ve Velké, krátce v Lipově a Hrubé Vrbce. Svou pedagogickou činnost ukončil jako ředitel školy ve Velké. Do důchodu odešel v roce 1950.

Kromě učitelování vykonával ve Velké funkci obecního tajemníka (1919–1942), byl také starostou Sokola, jednatelem hasičského sboru, správcem Hornáckého muzea Franty Úprky, pracoval ve výboru ČČK a po dlouhá léta řídil obecní knihovnu. Kronikářem obce byl od roku 1948. Kromě této veřejně prospěšné činnosti věnoval navíc mnoho času národopisu a všemu, co se k němu vztahovalo. V obci založil a vedl mužský sbor (1938), jako národopisný referent spolupracoval s francouzskou firmou Pathée, která v roce 1931 ve Velké hornácké písni zachycovala, radil při filmování *Hornácké svatby a Věčné písně*, sbíral lidové písně pro sólistku Národního divadla v Praze Zoru Šemberovou nebo Ústav pro etnografii a folkloristiku ČAV v Brně. S kolegou Janem Burešem organizoval pravidelná setkávání Čechů a Slováků na Javořině, ve Filipově údolí i u Sabotů, kde také se svou muzikou a myjavskou hudbou Samka Dudíka účinkoval. Po ukončení éry kantorské muziky přešli někteří její členové, včetně Vladimíra, do muziky „Miškeríkovy“. Od roku 1950 doprovázela hudecká muzika pod jeho vedením i nově se tvořící velický Slovácký krúžek. Jako primáš účinkoval i na prvních ročnících Hornáckých slavností, na jejichž založení se taktéž podílel. Zemřel 18. 7. 1961, spočinul vedle svých rodičů na hřbitově ve Velké.

PhDr. Vladimír Klusák (1916–1991) byl prvorozeným synem manželů Vladimíra Klusáka a jeho manželky Alžběty Klusákové – Rumíškové (22. 9. 1894 –

3. 12. 1973), dcery velického pudmistra uječka Rumíška, o kterém se často zmiňují „súchovští republikáni“. Někteří jej oslovovali pane doktore, neboť byl pro ně sběratel, muzikolog, hudebník, zpěvák, tanečník i hudební skladatel v jedné osobě. Pro druhé, kamarády, pouze Vlada. Kdo ho blíže poznal, zamiloval si ho a měl ho rád. Jeho podmanivý zpěv zněl libozvučně při hornáckých tklivých, vojenských, milostných i táhlých koseckých nebo vynikal při rytmičných sedláckých. Rád jsem mu naslouchal, ať to bylo u nás doma, na rozhlasových vlnách, anebo na Strážnických a Hornáckých slavnostech.

Odkud čerpal tyto písně? Předně od své maminky Alžběty a otce Vladimíra i dědečka Karla. Oba byli dobří muzikanti – jeden houslista, druhý varhaník. K písniím přidávali také hudební nauku a základy hry na klavír a všeho muzicírování. Množství sedláckých pochytil v obecné škole, zejména však mezi velickou chasou. Se svými kamarády, Janem, Jožkou i Leošem Zemanem, Janem Šáchou, Emilem Miškeříkem, bratry Janem a Luďkem Mikáčovými, Jurou Hudečkem, Janem Mičkou, Františkem Buláněm, Tomášem Kohútem, Jožkou Práškem, Martinem Holým a ostatními přáteli dovedl nejen zpívat, ale i besedovat nad písněmi a národopisným děním. Hodně poznatků o lidové písni a lidovém umění načerpal též při návštěvách u Hudečků, Zemanů, Pavlíků, Holých, Rumíšků, u primáše Miškeříka, ale i v jiných velických a vrbeckých rodinách. I majstr Jožena Kubík byl Vladoým kamarádem.

Další studnici poznání tvořily svatby, zabíjačky, koštování slivovice a podobné rodinné události nebo přátelská posezení, které se pro prof. Klusáka v pozdějších letech staly neodmyslitelnými při jeho „odskočení si z Prahy do Velké“.

Vraťme se však ještě alespoň na chvíli k běhu jeho života. Z obecné školy přechází studovat na strážnické gymnázium, kde v roce 1935 skládá maturitní zkoušku. V následujících letech se stává posluchačem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, tu studuje obor čeština – němčina. Po uzavření vysokých škol německými okupanty byl Vladimír Klusák 17. listopadu 1939 násilně odvléčen spolu s dalšími studenty přímo z Kounicových kolejí do koncentračního tábora Oranienburg, v němž strávil v úzkostech o svůj život plných sedm měsíců. Vysokoškolské studium pak dokončil až po 2. světové válce.

Od školního roku 1940/1941 vyučoval na reálném gymnáziu ve Strážnici a potom na obchodní akademii v Hodoníně (zde se seznámil se svou manželkou Olgou), od roku 1946 již na Vyšší průmyslové škole strojírenské v Praze. V hlavním městě si svůj obzor ještě rozšiřuje studiem hudební vědy a národopisu.

V roce 1951 se na návrh prof. Karla Plicky stává odborným poradcem Československého státního souboru písní a tanců a o šest let později vedoucím redaktorem sekce lidových písní a hudby v Československém rozhlasu Praha.

Jako hudební redaktor Československého rozhlasu byl prof. Vladimír Klusák zván na mezinárodní sympozia a působil též v mnoha mezinárodních poro-

tách, kupř. v Bratislavě („Prix de musique folklorique de Radio Bratislava“), anebo zajížděl na festival Fêtes de la vigne do francouzského Dijonu. Léta působil i v Mezinárodní radě pro lidovou hudbu UNESCO. Taktéž jako reprezentant Československého rozhlasu přednášel v letech 1959 až 1964 v Rakousku, Rumunsku, Kanadě a Izraeli, kde hovořil ponejvíce o tradicích lidové hudby v Československu nebo o písních amerických Čechů a Slováků, případně o lidových písních vysílaných Československým rozhlasem apod. V roce 1964 pomáhal kupř. v Indonésii organizovat jejich první festival lidového umění.

Úspěšnou rozhlasovou činnost Vladimíra Klusáka přerušili normalizátoři. Prof. Klusák musel opustit místo redaktora. Jeho pražští i brněnští přátelé z BROLNu však dokázali na počátku sedmdesátých let odvysílat jeho úpravy písní pod pseudonymem. Za svůj život tak sesbíral a upravil stovky lidových písní.

Rozsáhlejší je i jeho tvorba skladatelská a publikační. Jako skladatel stvořil *Skladbu pro sólo, recitaci, sbor a komorní orchestr, Moravské obrázky, Lidovou kantátu o jedenácti zlomcích a čtyřech intermezzech* na vybrané texty z dopisů M. Kudeřikové psaných před popravou, *Šest balad* aj. Z publikační činnosti uveďme alespoň *Lidové písně ze Slovácka, Slovácké písně s hudeckým doprovodem, Písně a život I – (Písně z přírody), Písně a život II – (Zvyky a obyčeje v písní), Vtip a humor v lidové písni* apod.

Své velké zkušenosti a odborné znalosti uplatnil Vladimír Klusák též při svých

přednáškách na vysokých školách. Několik let přednášel jako lektor hudební folkloristiku také na Akademii múzických umění (1953–1956) a pražské konzervatoři (1978–1979). Kromě výrazné pražské aktivity věnoval své zkušenosti i Slovákku. Jako autor mnoha samostatných celovečerních programů, které jako dlouholetý člen programových rad Strážnických a Hornáckých slavností vytvořil pro tyto oblíbené svátky folkloru. Byl kupř. autorem prvního strážnického Nokturna a Hornáckým slavnostem od roku 1958 až do roku 1985 věnoval celkem šest celovečerních pořadů. Divákům slavností rozdával radost jako autor, zpěvák a nezapomenutelný tanečník starosvětské, kterou dovedl společně s prof. Zdenkou Jelínkovou tak mistrně zatančit.

S písni se narodil (27. 4. 1916, Velká n. Vel.), s písni prožil svůj život a s písni na rtech odcházel z tohoto světa (20. 9. 1991, Praha). Jeho ostatky jsou uloženy na hřbitově ve Velké, kterou tolik miloval.

Jeho jediný syn ing. Vladimír Klusák život hornáckému folkloru nezasvětil. Narozen v Praze (7. 8. 1947) vyrůstal již v jiném prostředí. Po studiích pracoval jako odborný asistent VUT v Praze. Byl vynikající klavírista a hudební skladatel. Věnoval se tradičnímu jazzu, hrával sólově i s orchestry, např. v Redutě, Ypsilonce či Semaforu nebo se svým Swing kvartetem. Absolvoval tři semestry na Bostonské konzervatoři v USA. S manželkou Jitkou vychovával syna Martina (vystudoval FAMU + HAMU, dnes šéfredaktor Českého rozhlasu v Praze) a dceru Barboru Hlaváčovou (architektka). Zemřel

tragicky při havárii rogalu dne 27. 10. 1990. Jeho rodina žije v Praze.

Anna Hanzíková-Klusáková, (4. 9. 1918 – 25. 6. 2006), druhé dítě Vladimíra st., prožívala ve Velké své dětství a mládí ve stejném folklorním prostředí, jako její sourozenci a spolužáci. Po studiu a maturitě na strážnickém gymnáziu přešla na Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity do Brna, kde studovala obor čeština – němčina. Po násilném uzavření vysokých škol v listopadu 1939 pobývala ve Velké a příležitostně vyučovala na školách ve svém okolí. Univerzitu absolvovala až po skončení války a pak započala svou pedagogickou činnost, při níž poznala i svého nastávajícího. Prováděla se za kolegu Čestmíra Hanzíka (22. 4. 1913 – 21. 8. 1992) a další léta žila a působila převážně v Bohuňovicích u Olomouce. Zde vychovala s manželem syna Mirka (vnučky Kateřina a Hana) a dceru Danu Korhoňovou-Hanzíkovou. Každou volnou chvíli trávil její rodina ve Velké. I ona se, pokud jí to čas dovolil, zapojovala do národopisného dění. Ještě dodnes od Olomouce na Hornácké slavnosti přijíždějí pravnuci (Dana a Mirek) i praprapravnučka (MUDr. Jana Sýkorová) nadučitele Karla Klusáka, aby se pokochali tím, čím žili jejich předkové. Anna Hanzíková s manželem Čestmírem i jejich v devíti letech zemřelá dcera Jarmila (25. 10. 1949 – 11. 3. 1958) odpočívají na velickém cintoríně.

V pořadí třetí dítě primáše Vladimíra **Jaruška Klusáková** (22. 5. 1926 – 26. 4. 1934) žila jen krátce. Zemřela v dětství.

Dagmar Severová-Klusáková (1928–2005). Narodila se 15. prosince 1928 ve Velké nad Veličkou. Studie si odbyla na strážnickém gymnáziu, později na Pedagogické fakultě Masarykovy Univerzity Brno (obor čeština – ruština). V brněnském Slováckém krúžku se seznámila s manželem Lubošem, který zde studoval veterinární lékařství (1948–1952). Protože oba měli rádi folklór zdejšího kraje, usadili se po svatbě v hornáckém městě.

Po celou dobu své učitelské praxe působila na hornáckých školách, ponejvíce v rodné Velké. Stála u zrodu prvního dětského národopisného souboru ve Velké, který vytvořila v roce 1953 na měšťanské škole. Od té doby se velické děti pravidelně objevovaly na Strážnických slavnostech. Náplní souboru byly výhradně hornácké dětské hry, dívčí taneční hry a zvykoslovné obřady. V následujícím roce při souboru založila taktéž muziku, již primášoval Martin Hrbáč, té druhé v 70. letech pak Luděk Šácha. Paní učitelka Severová stála rovněž i u kolébky nejmasovějšího dětského folkloristického festivalu v naší vlasti – Mladého Hornáčka. Pomáhala vytvářet jeho programy a pravidelně její dětská skupina na Mladém Hornáčku vystupovala. Byla též autorkou tří ročníků Mladého Hornáčka, které rovněž režijně připravila. Odbornou poradkyní jak programové rady dětského festivalu, tak programové rady Hornáckých slavností byla téměř až do konce svého života (zemřela 20. 7. 2005).

Mimo tyto programové aktivity s dětmi a dospělými prováděla i sběratelskou činnost, při níž se zaměřovala především

na lidové písně, vyprávění, pohádky, pověsti a již uváděné zvykosloví.

Kromě národopisné činnosti se Darina Severová zapojovala i do sportovního dění v obci. Od malička působila v sokolském hnutí. Od roku 1990 pak byla vzdělavatelkou Sokola ve Velké nad Veličkou.

Albert Einstein za svého života mimo jiné pronesl i toto krátké souvětí: „Pouze život, který žijeme pro ostatní, stojí za to.“ Myslím si, že paní učitelka Darina Severová plně onen Einsteinův výrok naplnila.

Široká veřejnost se s Dagmar Severovou rozloučila v pondělí 25. července 2005 v kostele Máří Magdaleny ve Velké nad Veličkou.

Ve stejném duchu spolupracoval s Darinou i její manžel MVDr. Luboš Severa (17. 7. 1927, Kudlovce-Humenné – 17. 9. 2003), který byl zapojován do všeho námi již uváděného národopisného snažení. Luboš byl i dobrý houslista, hrával spolu s Lubošem Holým v brněnské studentské muzice obligát i kontry, po příchodu do Velké často hrával (i primoval) s různým muzikantským uskupením. Jeho koníčkem i vášní se též stala malba obrázků na skle, ve které vynikaly zejména náměty se sakrální tematikou a pak s lidovými hudci. Své obrázky na skle vystavoval ve Velké, Kyjově, Veselí nad Moravou, Břeclavi, Uherském Hradišti aj.

Ve šlépějích svých rodičů částečně pokračoval syn Martin (nar. 1956), pedagog (studoval na Fakultě tělesné výchovy a sportu Karlovy univerzity v Praze), sportovec i televizní moderátor a muž i jiných profesí pracující v Praze, avšak bydlící se svou manželkou Pavlou v Uher-

ském Ostrohu, kteří spolu žijí od roku 1979 (mimořádně na jejich svatbě jsem vykonával funkci svatebního družby). Jako žák a student účinkoval v národopisných pořadech. Jeho synové Martin a Adam pobývají mimo náš region a není mně známo, že by hornáckým folklorem žili.

Druhý syn manželů Severových, Luboš (1959–2009), vyrůstal do čtrnácti let na Huménkách a potom v panelákovém bytě velického sídliště. Ing. Luboš Severa vystudoval architekturu, po sňatku vychovával s manželkou Radkou děti Matěje a Kateřinu. Společný život prožívali v nedalekém Bzenci. Folkloru se více věnovali jejich rodiče.

V současnosti se v Klusákově vile na Huménkách členové rozvětvené rodiny tohoto rodu již neschází, ba ani jejich kamarádi, strýc Jan Šácha a František Buláň, Emil Miškeřík, Jožka Zeman, Pavel Kohút, či bratrance Jan Mička nebo Jan Pešek. Naštěstí z tohoto domu i nadále zní hornácké písně v podání taktéž velmi známého hornáckého rodu Hrbáčů. A to je dobře. Snad se tímto domem, zahradou i humnem ponese hornácké písně i nadále. Byl bych tomu rád, neboť na setkávání u Klusáků si tak trochu ještě pamatují.

PhDr. Antoš Mička

Vážení spoluobčané

Jak jste si jistě všimli, na autobusové zastávce v obci se již delší dobu nachází odstavené osobní motorové vozidlo značky VW Polo černé barvy s registrační značkou SK. Vozidlo zde bylo odstaveno po úniku provozních kapalin, které odstranili členové hasičského sboru Veselí nad Moravou. Majitele, či řidiče tohoto vozu se však nepodařilo zjistit. Věc byla oznámena na policii ČR, která sdělila, že předmětné vozidlo se nenachází v systému pátrání, nebyl s ním spáchán přestupek ani trestný čin a proto slovenská policie nemůže poskytnout

informace o majiteli, či provozovateli tohoto vozidla. Obec nemá zákonné důvody k odstranění tohoto vozidla. Věc je v řešení policie ČR.

O Horňácké identitě a moderní době

Když jsem četl knihu Martina Dosoudila *Století proměn městečka „Veliká“*, zůstala mi v paměti kapitola o sociálním složení obyvatelstva. Autor zde popisuje, jak javornický evangelický farář Jaromír Stehlík již před první světovou válkou popisoval hojně rozšíření alkoholismu na Horňácku a pořádal přednášky na téma *Alkoholismus na Slovácku a jak proti němu bojovat*. Jaromír Stehlík vyzýval k zakládání přátelských sdružení, nazvaných „*Abstinentní rodina*“ a apeloval na omladinu, aby šla příkladem všem dospělým obyvatelům a všemožně podporovala zakládání protialkoholických kroužků, čítáren a knihoven.

Marné však bylo volání protialkoholního buditele, protože vztah Horňáků k „*moru kořalečnickému*“ je osobní a lze jej považovat za součást lokální identity.

Láska ke slivovici a její konzumaci se však míjí s některými moderními prvky života, jako je řízení motorových vozidel. Lze konstatovat, že mnohý obyvatel Horňácka nemá ostych s jedničkou až čtverkou na budíku (1 až 4 promile alkoholu v krvi) zahájit řízení vozidla. Z pohledu zákona se dopouští přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákona s trestní sazbou odnětí svobody až na jeden rok. V případě opakovaného přečinu se trestá odnětím svobody až na tři léta. K tomu soud obvykle přidá několikaletý zákaz činnosti (tzn. odebrání řidičáku). To vše za předpokladu,

že řidič nespáchá dopravní nehodu, ublížení na zdraví nebo jiný závažný následek. Provinilec je pak rád, když trestní řízení skončí podmínečným odsouzením, ale i tak se bez řidičáku v moderní době žije složitě.

Jeví se mi, že hlídky dopravní policie potkávám v našem regionu často. Vzhledem k nátuře a přístupu Horňáků k problematice je slušná šance, že někoho za alkohol, rychlost, nebo jízdu na neregistrovaném vehiklu chytí.

Protože se ode mne neočekává moralizování, ale praktické rady, něco příkládám. Může se stát, a tu situaci téměř každý z nás někdy zažil, že řidič nějakou dobu před jízdou požije alkohol. Mírně. Štamprlu, nebo slabé pivo v rámci oběda. Po nějaké době řidič sedne do auta a vůbec si neuvědomí, že pil. Zatímco v mnohých zemích by to bylo tolerováno, náš právní řád alkohol za volantem vůbec nepřipouští. A řidič při běžné kontrole nadýchá. Hrozí mu zákaz činnosti – odebrání řidičského oprávnění. Rada první – zapřeme požití alkoholu. Rada druhá – trváme na provedení krevního testu, protože metabolismus každého z nás je jiný. Je možné, že po určité době výsledky z krve alkohol neprokážou, nebo hodnoty budou nižší. Tato rada však platí pouze pro hraniční případy, kdy jsme moc nepožili. Pokud je však řidič zlitý jak carský důstojník, může se podobný postup obrátit proti němu!

Na závěr touto cestou důrazně upozorňuji, že spoléhání na určitou odlehlost našeho regionu, z pohledu výskytu hlídek dopravní policie, je iluzorní, a že sankce za alkohol za volantem jsou nekompromisní.

*Mgr. Evžen Morávek,
advokát ve Velké nad Veličkou
mob: 776 884 448*

Děkujeme všem, kteří přispěli do našeho zpravodaje.

Redakce zpravodaje uvítá vaše příspěvky nebo návrhy – co vás zajímá, co chcete vědět nebo sdělit občanům. Své připomínky, návrhy či sdělení můžete posílat mailem na adresu zpravodajvelka@centrum.cz nebo poštou na adresu: Kulturní komise, Obecní úřad, 696 74 Velká nad Veličkou. Uzávěrka příštího čísla je **26. února 2021**.

Zpravodaj Obce Velká nad Veličkou 151, IČO 00285447, název zpravodaje: Velický zpravodaj (vychází 4x ročně), vydání prosinec 2020, ev. číslo periodického tisku: MK ČR E 21709, zpravodaj vydává Obec Velká nad Veličkou. Redakční rada: L. Slováková, J. Machálková, L. Mikáč. Kontakt: zpravodajvelka@centrum.cz. Sazba a tisk: Nakladatelství Albert Boskovice.

KLUB HORNÁCKÉ SLIVOVICE
VELKÁ NAD VELIČKOU
POŘÁDÁ

Kašt & slivovice

20.3.2021 VE 14:00

KD VELKÁ

MŮŽETE SE TĚŠIT NA
ZABIJAČKOVÉ SPECIALITY, OBČERSTVENÍ,
HUDBU A TANEČNÍ ZÁBAVU.

VSTUP ZDARMA

